

На основу члана 4. Закона о заштити животне средине („Службени гласник РС”, бр.135/04, 36/09, 72/9, 43/11 и 14/16), члана 7. Одлуке о накнади за заштиту и унапређење животне средине Града Ниша („Службени лист Града Ниша“, бр.53/09) и члана 2. и 72. Пословника о раду Градског већа Града Ниша („Службени лист Града Ниша“, бр.1/13, 95/16, 98/16, 124/16, 144/16), Градско веће Града Ниша на седници одржаној, дана 23.08.2017. године, доноси

ПРОГРАМ УНИШТАВАЊА КИСЕЛОГ ДРВЕТА И КОРОВСКОГ АЛЕРГЕНА – АМБРОЗИЈЕ НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА НИША

I – ОСНОВЕ ПРОГРАМА

У последњих неколико деценија, проблематика инвазивних врста односно борба против њиховог штетног деловања у живи је интересовања научне и стручне јавности широм света. Према наводима DAISIE (Delivering Alien Invasive Species Inventories for Europe <http://www.europe-aliens.org>), биолошке инвазије алохтоних врста једна су од највећих претњи еколошкој и економској добробити читаве планете. Стране инвазивне врсте су на глобалном нивоу друга највећа претња биоразноликости, одмах након директног уништавања природних станишта (Council of Europe, 2007). Инвазивне врсте могу да делују као вектори нових болести, мењају процесе у „нападнутим“ екосистемима, утичу на промене биодиверзитета, мењају пејзажне карактеристике, смањују вредности земљишта и воде за људске активности и узрокују разне друге еколошке и друштвено-економске последице. Није редак случај да врста која је унешена буде природни домаћин микроорганизмима који могу деловати погубно на поједине аутохтоне врсте. Са већом густином популације већа је и вероватноћа ширења болести.

Проблем ширења и утицаја инвазивних врста данас је толико велики, тако да се све интензивније заговара мултидисциплинарни приступ, и ефикасно умрежавање различитих институција на глобалном, европском и државном нивоу. Европска стратегија за инвазивне врсте усвојена је 2003.године као резултат сарадње између Већа Европе (Council of Europe) и Светске уније за заштиту природе (World Conservation Union – IUCN). Она је, у оригиналном или модификованом облику, преузета као национална стратегија многих земаља. Заједнички циљ је смањити претње природним екосистемима и завичајним врстама, повећавајући свест јавности о страним инвазивним врстама, начину превенције њиховог ширења, као и методама контроле и уклањања.

Једну од највећих потешкоћа у борби против инвазивних врста представља рано откривање њиховог штетног утицаја, јер се он често открије тек када је најчешће прекасно за ефикасно деловање.

Европска организација за заштиту биља (EPPO) развила је стратегију сарадње са сврхом заштите од страних инвазивних врста. Стручњаци ове организације израдили су списак инвазивних биљних врста које су оцењене као важна претња за биљно здравство, околину и биолошку разноликост на EPPO подручју, којем припада и Република Србија. EPPO препоручује свим земљама спровођење мера којима се спречава ширење ових врста, као и начин поступања са непожељним популацијама.

Листа се, према потреби, допуњује и мења, а развијене европске државе имају своје листе инвазивних страних коровних врста. Србија је као потписница Бернске конвенције дужна да чува своју природну флору и фауну, а то подразумева мере борбе против инвазивних врста.

Програмом уништавања Киселог дрвета и коровског алергена - Амброзије на територији града Ниша, предвиђено је уклањање киселог дрвета али и подизање свести надлежних институција о инвазивним врстама, за Кисело дрво (*Ailanthus altissima*, пајасен) и Амброзију (*Ambrosia artemisiifolia* L.), о њиховом ширењу, начину превенције, контроле и методама њиховог уклањања.

Уклањање Киселог дрвета вршиће се на простору Нишке тврђаве, културног добра од великог значаја, на основу мапираних локација. У оквиру Програма спровешће се едукативне активности, кроз организацију и извођење семинара о Амброзији под називом „Подршка животној средини без алергена“. Семинар је намењен за службенике Градске управе града Ниша који имају надлежности у овој области.

Нишка тврђава једно је од најлепших и најочуванијих здања турске војне архитектуре на средњем Балкану. Поред свих мера неге на очувању и одржавању зеленила у овом историјском комплексу и даље су присутне инвазивне врсте.

У складу са чланом 2. Закона о заштити животне средине, систем заштите животне средине чине мере, услови и инструменти за одрживо управљање, очување природне равнотеже, као и спречавање, контролу, смањивање и санацију свих облика загађивања животне средине. Сви субјекти система заштите животне средине, на основу члана 4. овог Закона дужни су да чувају и унапређују животну средину.

У складу са тим, Секретаријат за заштиту животне средине Градске управе града Ниша спроводи Програм уништавања Киселог дрвета и коровског алергена-Амброзије на територији града Ниша.

II – ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА

1. Заштита природних екосистема на територији града Ниша;
2. Очување културног добра од великог значаја (Нишке тврђаве) уклањањем и сузбијањем инвазивне врсте (*Ailanthus altissima*, Кисело дрво/ Пајасен);
3. Упознавање надлежних организационих јединица Градске управе града Ниша са особинама и значењем инвазивне биљне врсте Амброзије (*Ambrosia artemisiifolia* L.);
4. Унапређење заштите животне средине на територији града Ниша.

III – САДРЖАЈ ПРОГРАМА

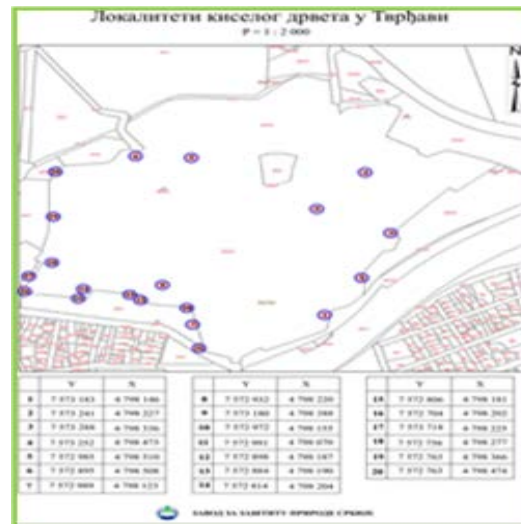
Програм уништавања Киселог дрвета и коровског алергена-Амброзије на територији града Ниша у циљу унапређења животне средине обухвата спровођење мера на контроли и сузбијању инвазивне врсте у Нишкој тврђави и организацију и спровођење семинара под називом ”Подршка животној средини без алергена“.

Овим програмом предвиђени су следећи радови на уклањању и сузбијању инвазивне врсте (*Ailanthus altissima*, Кисело дрво/ Пајасен):

- рад подизне платформе са екипом на сечи и уклањању инвазивне врсте;
- рад моторне тестере на сечи и уклањању посеченог материјала;
- хемијско третирање површина захваћених инвазивном врстом;
- организација и спровођење семинара под називом „Подршка животној средини без алергена“ - едукативна активност о сузбијању Амброзије (*Ambrosia artemisiifolia* L.).

Мапирањем распрострањености Киселог дрвета дефинисани су локалитети и површине у оквиру комплекса Нишке тврђаве. Идентификација локација је извршена на основу мапираних локација стручног тима.

Слика 1. Локалитети распрострањености Киселог дрвета у комплексу Тврђава Ниш

Кисело дрво (*Ailanthus altissima* - пајасен) је средње висине и правилне, ретке, кишобранасте крошње са јарко црвеним листовима у јесен, и метличастим цвастима ситних, жућкастих цветова. Шири се изданцима из кореновог система који се појављују и на 20 m удаљености од стабла. Расте на различитим типовима земљишта, не трпи само дубоку сенку и превише воде.

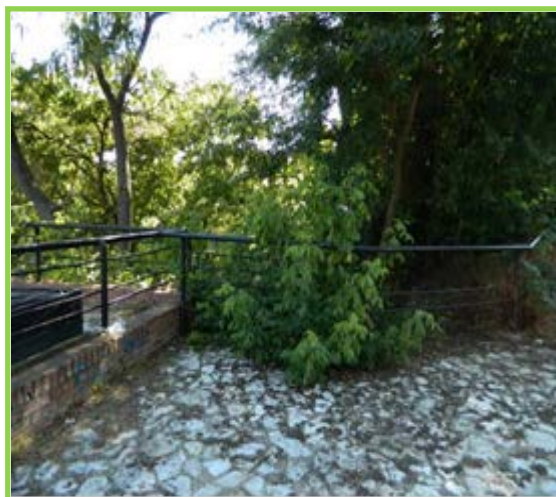
Због свих особина насељава крајње неповољне терене, са слабо развијеним земљиштем, на местима где друге биљне врсте не могу опстати. Данас је ова врста широко заступљена у урбаним срединама. Изузетно је агресивна инвазивна врста и зато је неопходно предузети мере како би се овај проблем превазишао.

Слика 2. Кисело дрво у комплексу Тврђава Ниш

Слика 3. Кисело дрвво у комплексу Тврђава Ниш

Амброзија (*Ambrosia artemisiifolia* L.) је у народу позната као Пеленаста амброзија, или Лимунцик. То је једногодишња зељаста биљка висине 1-1,5 m (уобичајено је 70 cm). Корен је вретенаст и плитко усађен у земљиште. Стабло је усправно, разгранато, са длачицама, цветови су ситни бледо жути, многобројни, скупљени у гроздасте цвасти на врху стабљике и грана.

Амброзија спада у коровско-рудералне врсте и веома се брзо и интензивно шири. Закоровљује скоро све усеве и засаде. Врло је честа на непољопривредним земљиштима. Захваљујући великој моћи прилагођавања, Амброзија настањује веома различита станишта, а присутна је на читавој територији Србије.

По животној форми спада у терофите, што значи да неповољни период преживљава у облику семена.

Слика 4. Амброзија (*Ambrosia artemisiifolia* L.)

IV – ДИНАМИКА РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПРОГРАМСКИХ АКТИВНОСТИ СА СПЕЦИФИКАЦИЈОМ УСЛУГА

IV-a – Активности са временским роковима реализације

Активности	IX	X	XI	XII
1.Рад подизне платформе са пратећом екипом на сечи и уклањању посеченог материјала	X	X	X	X
2.Рад моторне тестере на сечи и уклањању посеченог материјала	X	X	X	X
3. Хемијско третирање површина захваћених инвазивном врстом	X	X		
4.Организација и спровођење семинара под називом „Подршка животној средини без алергена“	X			

IV-b – Приказ спецификације услуга

Услуге	Јединица мере	Број јединица
I Радови на уклањању и сузбијању инвазивне врсте (<i>Ailanthus altissima</i>, Кисело дрво/ Пајасен)		
1. Рад подизне платформе са пратећом екипом на сечи, орезивању и уклањању посеченог материјала	h	25
2. Рад моторне тестере на сечи, орезивању и уклањање посеченог материјала	h	87
3. Хемијско третирање површина нападнутих инвазивном врстом	m ²	36000
II Извођење семинара		
1. Организација и спровођење семинара под називом „Подршка животној средини без алергена“	семинар	1

V – АКТИВНОСТИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОГРАМА

Реализација Програма уништавања Киселог дрвета и коровског алергена-Амброзије на територији града Ниша, састоји се од 3 фазе:

I фаза – Доношење Програма уништавања Киселог дрвета и коровског алергена-Амброзије на територији града Ниша, од стране Градског Већа Града Ниша;

II фаза – Спровођење поступка јавне набавке мале вредности и избор пружаоца услуга за реализацију Програма;

III фаза – Реализација Програма.

VI – ФИНАНСИРАЊЕ ПРОГРАМА

Програм уништавања Киселог дрвета и коровског алергена-Амброзије на територији града Ниша, финансираће се из средстава, предвиђених Одлуком о Буџету Града Ниша за 2017. годину, из средстава Буџетског фонда за заштиту животне средине („Службени лист Града Ниша“, бр.148/16), раздео 3; глава 3.1.; функција 560; позиција 90, економска класификација 424 – специјализоване услуге, од укупно намењене апропријације од 58.850.000,00 динара.

Програм објавити у „Службеном листу Града Ниша“.

Број: 1043-10/2017-03

У Нишу, 23.08.2017. године

ГРАДСКО ВЕЋЕ ГРАДА НИША

Председник

Дарко Булатовић

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

У члану 7. Одлуке о накнади за заштиту и унапређење животне средине града Ниша („Службени лист Града Ниша“, бр.53/09), дефинисано је да Градско веће Града Ниша, доноси Програме за сваку календарску годину, на предлог надлежног органа за послове заштите животне средине, који ће се финансирати из средстава Буџетског фонда за заштиту животне средине.

У складу са чланом 2. Закона о заштити животне средине („Сл.гласник РС”, бр.135/04, 36/09,72/9, 43/11 и 14/16), систем заштите животне средине чине мере, услови и инструменти за одрживо управљање, очување природне равнотеже, као и спречавање, контролу, смањивање и санацију свих облика загађивања животне средине. Сви субјекти система заштите животне средине, на основу члана 4. овог Закона дужни су да чувају и унапређују животну средину.

У складу са тим Градска управа града Ниша, Секретаријат за заштиту животне средине спроводи Програм уништавања Киселог дрвета и коровског алергена-Амброзије на територији града Ниша у циљу унапређења животне средине.

Програм уништавања Киселог дрвета и коровског алергена-Амброзије на територији града Ниша, доноси Градско веће Града Ниша, а финансирање Програма одобрава Градоначелник Града Ниша.

С Е К Р Е Т А Р

Ивана Крстић